

RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA

Dokument przed redakcją i korektą językową

Tytuł programu

Ramowy program szkoleń w zakresie wspomagania szkół w wychowaniu i kształtowaniu postaw (innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej) uczniów

Kompetencja kluczowa i etap edukacyjny

Kompetencje społeczno-obywatelskie, kompetencja inicjatywności i przedsiębiorczości, kompetencja świadomości i ekspresji kulturalnej I etap edukacyjny

Opis kompetencji

Kształtowanie postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej uczniów ma szczególny wpływ na samorealizację i rozwój osobisty, aktywne obywatelstwo, integrację społeczną oraz zatrudnienie. Konieczność kształtowania tych postaw potwierdzają Zalecenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie¹.

Dokument ten szczególną rolę przypisuje kompetencjom społeczno-obywatelskim, innowacyjności i przedsiębiorczości oraz świadomości i ekspresji kulturalnej, których istotnym elementem są postawy innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej.

¹ Zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie

Kompetencje społeczno-obywatelskie

Definicja: są to kompetencje osobowe, interpersonalne i międzykulturowe obejmujące pełny zakres zachowań przygotowujący osoby do skutecznego i konstruktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, szczególnie w społeczeństwach charakteryzujących się coraz większą różnorodnością, a także rozwiązywania konfliktów w razie potrzeby. Kompetencje obywatelskie przygotowują osoby do pełnego uczestnictwa w życiu obywatelskim w oparciu o znajomość pojęć i struktur społecznych i politycznych oraz poczucie się do aktywnego i demokratycznego uczestnictwa.

Wiedza, umiejętności i postawy powiązane z tą kompetencją:

Wiedza: świadomość podstawowych pojęć dotyczących osób, grup, organizacji zawodowych, równości płci i niedyskryminacji, społeczeństwa i kultury; znajomość pojęć demokracji, równości, obywatelstwa i praw obywatelskich, łącznie ze sposobem ich sformułowania w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej i międzynarodowych deklaracjach.

Umiejętności: zdolność do konstruktywnego porozumiewania się w różnych środowiskach; wykazywanie się tolerancją, wyrażanie i rozumienie różnych punktów widzenia, negocjowanie połączone ze zdolnością tworzenia klimatu zaufania, a także zdolność do empatii; radzenie sobie ze stresem i frustracją oraz wyrażanie ich w sposób konstruktywny; umiejętność rozróżnienia sfery osobistej i zawodowej. Krytyczna i twórcza refleksja oraz konstruktywne uczestnictwo w działaniach społeczności lokalnych i sąsiedzkich oraz procesach podejmowania decyzji na wszystkich poziomach (lokalny, krajowy, europejski).

Postawy: rozumienie zasad postępowania i reguł zachowania ogólnie przyjętych w różnych społeczeństwach i środowiskach; postawa współpracy, asertywności i prawości; zainteresowanie rozwojem społeczno-gospodarczym, komunikacją międzykulturową; docenianie różnorodności i poszanowanie innych ludzi; gotowość do pokonywania uprzedzeń i osiągnięcia kompromisu. Gotowość do efektywnego zaangażowania z innymi ludźmi w działania publiczne, wykazywania solidarności i zainteresowania rozwiązaniem

problemów stojących przed lokalnymi i szerszymi społecznościami. Poszanowanie praw człowieka (w tym równości), jako podstaw demokracji, uznanie i zrozumienie różnic w systemach wartości różnych religii i grup etnicznych. Wykazywanie się poczuciem obowiązku, okazywanie i poszanowanie wspólnych wartości. Gotowość do poszanowania wartości i prywatności innych osób.

Kompetencja inicjatywności i przedsiębiorczości

Definicja: Inicjatywność i przedsiębiorczość oznaczają zdolność osoby do wcielanie pomysłów w czyn. Obejmują one kreatywność, innowacyjność i podejmowanie ryzyka, a także zdolność do planowania przedsięwzięć i prowadzenia ich do osiągnięcia zamierzonych celów. Stanowią one wsparcie dla indywidualnych osób nie tylko w ich codziennym życiu prywatnym i społecznym, ale także w ich miejscu pracy, pomagając im uzyskać świadomość kontekstu ich pracy i zdolność wykorzystywania szans; są podstawą bardziej konkretnych umiejętności i wiedzy potrzebnych tym, którzy podejmują przedsięwzięcia o charakterze społecznym lub handlowym lub w nich uczestniczą. Powinny one obejmować świadomość wartości etycznych i promować dobre zarządzanie.

Wiedza, umiejętności i postawy powiązane z tą kompetencją:

Wiedza: zdolność identyfikowania dostępnych możliwości działalności osobistej, zawodowej lub gospodarczej, w tym szerszych zagadnień stanowiących kontekst pracy i życia ludzi, takich jak ogólne rozumienie zasad działania gospodarki, a także szanse i wyzwania stojące przed pracodawcami i organizacjami. Osoby powinny być świadome zagadnień etycznych związanych z przedsiębiorstwami oraz tego, w jaki sposób mogą one wywoływać pozytywne zmiany, np. poprzez sprawiedliwy handel lub przedsięwzięcia społeczne.

Umiejętności: umiejętność proaktywnego zarządzania projektami (co obejmuje np. planowanie, organizowanie, zarządzanie, kierowanie i zlecanie zadań, analizowanie, komunikowanie, sporządzanie raportów, ocenę i sprawozdawczość), skutecznej

reprezentacji i negocjacji oraz zdolność zarówno pracy indywidualnej, jak i współpracy w zespołach. Niezbędna jest umiejętność oceny i identyfikacji własnych mocnych i słabych stron, a także oceny ryzyka i podejmowania go w uzasadnionych przypadkach.

Postawy: postawa przedsiębiorcza charakteryzuje się inicjatywnością, aktywnością, niezależnością i innowacyjnością zarówno w życiu osobistym i społecznym, jak i w pracy. Obejmuje również motywację i determinację w kierunku realizowania celów, czy to osobistych, czy wspólnych, zarówno prywatnych, jak i w pracy.

Kompetencja świadomości i ekspresji kulturalnej

Definicja: docenianie znaczenia twórczego wyrażania idei, doświadczeń i uczuć za pośrednictwem szeregu środków wyrazu, w tym muzyki, sztuk teatralnych, literatury i sztuk wizualnych.

Wiedza, umiejętności i postawy powiązane z tą kompetencją:

Wiedza: wiedza kulturalna obejmuje świadomość lokalnego, narodowego i europejskiego dziedzictwa kulturalnego oraz jego miejsca w świecie. Znajomość najważniejszych dzieł kultury, w tym współczesnej kultury popularnej. Niezbędne jest rozumienie kulturowej i językowej różnorodności w Europie i innych regionach świata oraz konieczność jej zachowania, a także zrozumienia znaczenia czynników estetycznych w życiu codziennym.

Umiejętności: obejmują zarówno wrażliwość, jak i ekspresję: wrażliwość i przyjemność z odbioru dzieł sztuki i widowisk, jak i wyrażanie siebie poprzez różnorodne środki z wykorzystaniem wrodzonych zdolności. Zdolność do odniesienia własnych punktów widzenia w zakresie twórczości i ekspresji do opinii innych oraz rozpoznawanie i wykorzystywanie społecznych i ekonomicznych szans w działalności kulturalnej. Ekspresja kulturalna jest niezbędna do rozwijania twórczych umiejętności, które mogą być wykorzystywane w wielu sytuacjach zawodowych.

Postawy: dogłębne zrozumienie własnej kultury oraz poczucie tożsamości mogą być podstawą szacunku i otwartej postawy wobec różnorodności ekspresji kulturalnej. Pozytywna postawa obejmuje również kreatywność oraz chęć pielęgnowania zdolności estetycznych poprzez wyrażanie siebie środkami artystycznymi i udział w życiu kulturalnym.

Specyfika kształcenia kompetencji na I etap edukacyjnym²

Rozwój dziecka w wieku wczesnoszkolnym

Istotą aktywności dziecka wkraczającego w wiek szkolny jest dążenie do podejmowania nowych wyzwań (innowacyjność) i czynności służących realizacji własnych zamierzeń (kreatywność i innowacyjność). Dziecko stopniowo nabywa umiejętność rezygnacji z własnych potrzeb bądź skoordynowania ich z potrzebami innych ludzi oraz w coraz większym stopniu staje się świadomym sprawcą swoich działań (gotowość do pracy zespołowej). Umiejętności te stanowią podstawę dla rozwoju samodzielności działania i myślenia (gotowość do kreatywności i innowacyjności).

Do naturalnych potrzeb dzieci w tym wieku należy także podejmowanie działań twórczych (kreatywność), będących aktywnością mającą na celu określenie granic sprawczości ucznia. W tym kontekście postawa kreatywna stanowi jeden z kluczowych czynników kształtujących samoocenę ucznia oraz jego poczucie kompetencji.

Do najważniejszych zmian – istotnych w kontekście kształtowania postaw pracy zespołowej, kreatywności, innowacyjności - zachodzących u dzieci w okresie wczesnoszkolnym należą:

² Opracowano na podstawie: Niezbędnik Dobrego Nauczyciela, red. A.I. Brzezińska, Seria I. Rozwój w okresie dzieciństwa i dorastania, t. 3; Seria II. Opieka i wychowanie w okresie dzieciństwa i dorastania, t. 3, Instytut Badań Edukacyjnych

- transformacja działań w kierunku współdziałania i większej samodzielności (kreatywność i innowacyjność),
- pojawienie się nowej formy aktywności, jaką jest intencyjne (nie spontaniczne) uczenie się,
- zwiększenie stopnia kontroli poznawczej i refleksyjności (innowacyjność),
- wzrost kompetencji interpersonalnych związanych z rozszerzaniem się świata społecznego dziecka (praca zespołowa).

Okres wczesnoszkolny niesie więc nowe zadania rozwojowe, których zrealizowanie jest niezbędnie z punktu widzenia zdolności do podejmowania nowych ról społecznych (praca zespołowa), wykształcenia poczucia własnej wartości (gotowość do twórczego działania) oraz skuteczności działania w przyszłości (innowacyjność). Wśród nich na uwagę zasługują – w kontekście wspomagania kształtowania kompetencji współpracy, kreatywności i innowacyjności - budowanie podstaw niezależności osobistej, rodzenie się samoświadomości i poczucia sprawczości oraz rozwijanie postaw wobec grup.

Postawa współpracy, kreatywności i innowacyjności w zapisach podstawy programowej

W związku z potrzebami i zadaniami rozwojowymi w obszarze kształtowania postaw pracy zespołowej, kreatywności i innowacyjności do głównych celów wychowania dziecka we wczesnym wieku szkolnym należą:

- rozwijanie kompetencji pracy, w tym umiejętności inicjowania i kończenia pracy, dbania o jakość końcowego rezultatu oraz zarządzania sytuacją zadaniową: dzielenia zadań na kolejne etapy, dobór środków do realizacji celu, świadomość własnych kompetencji; umiejętności oceny szans powodzenia; zarządzania sytuacją zadaniową
- kształtowanie umiejętności porozumiewania się z innymi ludźmi
- kształtowanie ukierunkowanego uczenia się, w tym umiejętność planowania aktywności, której celem jest opanowanie jakiejś treści lub umiejętności bazująca na szacunku do dorosłych, kontroli własnych działań oraz umiejętności przyjmowania

informacji zwrotnych, kluczowe dla kreatywności i innowacyjności; szczególne znaczenie ma też umiejętność twórczego podejścia do sytuacji zadaniowej i wykorzystania jej elementów do tworzenia niestereotypowych rozwiązań.

Znalazło to odbicie w podstawie programowej kształcenia ogólnego – tak w części ogólnej (cele ogólne i zadania szkoły), jak w części szczegółowej (treściach nauczania). Wybrane cele kształcenia ogólnego w podstawie programowej dla I etapu edukacyjnego wskazują na potrzebę kształtowania postaw współpracy, kreatywności i innowacyjności: „zdobycie przez uczniów umiejętności wykorzystywania posiadanych wiadomości pod czas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów” (kreatywność i innowacyjność); „kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie” (współpraca, innowacyjność).

Także wśród umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego w szkole podstawowej (w tym na I etapie) znajdują się te, które wprost powiązane są z postawami współpracy, innowacyjności i kreatywności: „czytanie (...) rozumiane jako umiejętność rozumienia, wykorzystywania i przetwarzania tekstów w zakresie umożliwiającym (...) rozwój emocjonalny, intelektualny (...) oraz uczestnictwo w życiu społeczeństwa”; „myślenie naukowe – umiejętność formułowania wniosków opartych na obserwacjach empirycznych dotyczących przyrody i społeczeństwa”; „umiejętność uczenia się jako sposób zaspokajania naturalnej ciekawości świata, odkrywania swoich zainteresowań i przygotowania do dalszej edukacji”; oraz umiejętność pracy zespołowej.

„W procesie kształcenia ogólnego szkoła podstawowa kształtuje u uczniów postawy sprzyjające ich dalsze mu rozwojowi indywidualnemu i społecznemu, takie jak: uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, poczucie własnej wartości, szacunek dla innych ludzi, ciekawość poznawcza, kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista, gotowość do uczestnictwa w kulturze, podejmowania inicjatyw oraz do pracy zespołowej” (Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla I etapu edukacyjnego).

Wspieranie uczniów w kształtowaniu postaw współpracy, kreatywności i innowacyjności

Zgodnie z zaleceniami podstawy programowej kształtowanie w/w postaw polega na:

- realizowaniu programu nauczania skoncentrowanego na dziecku, na jego indywidualnym tempie rozwoju i możliwościach uczenia się poprzez: tworzenie sytuacji edukacyjnych umożliwiających rozpoznawanie przez uczniów własnych zdolności, uzdolnień i zainteresowań i ich prezentowanie; dobieranie trudności zadań i zakresu pomocy tak, aby stanowiły dla dzieci wyzwania wystarczająco duże, by zachęcić je do działania i jednocześnie na tyle małe, by umożliwiały odniesienie sukcesu; dopasowanie do wymagań wobec dziecka stopnia pomocy.
- rozwijaniu predyspozycji i zdolności poznawczych dziecka poprzez wykorzystywanie myślenia pytajnego w procesie konstruowania wiedzy (zamiast podawania gotowych informacji nauczyciel poprzez właściwie dobrane pytania pozwala uczniom na samodzielne lub wspomagane poszukiwanie odpowiedzi i czerpanie przez nich satysfakcji ze zdobytej wiedzy);
- kształtowaniu u dziecka pozytywnego stosunku do nauki oraz rozwijanie ciekawości w poznawaniu otaczającego świata i w dążeniu do prawdy poprzez: wprowadzanie do nauki elementów zabawy, aby dziecko doświadczało przyjemności z powodu samej realizacji zadań, a nie tylko osiąganego efektu końcowego; dbałość o poczucie u dziecka wpływu na to, jakie osiąga wyniki w działaniu, wspieranie rozwoju różnorodnych zainteresowań dziecka, a nie tylko tych dziedzin, w których ma największe osiągnięcia szkolne;
- tworzeniu dziecku warunków do działania indywidualnego i zespołowego poprzez zadania wymagające wspólnego uczenia się, wymiany informacji, kooperacji; stwarzanie dziecku okazji do realizacji zabaw i innych działań w grupach rówieśniczych oraz monitorowanie i wspieranie aktywności grup rówieśniczych; pomaganie dziecku w budowaniu stosunku do reguł prawnych i norm społecznych poprzez własny przykład właściwego stosowania tych norm i reguł oraz pobudzanie dziecka do refleksji nad zasadami, które powinno respektować; rozwijanie u dziecka przekonania o wartości życia wspólnotowego,

głównie poprzez gotowość ich samych do utrzymywania kontaktów społecznych – rodzinnych, sąsiedzkich i zawodowych oraz do budowania wokół siebie sieci wsparcia społecznego.

- rozwijaniu ekspresji plastycznej, muzycznej i ruchowej, aktywności badawczej, a także działalności twórczej poprzez tworzenie warunków do podejmowania przez uczniów zachowań twórczych, które w okresie wczesnoszkolnym wymagają odwagi i poczucia niezależności (stąd działania wychowawcze powinny być ukierunkowane na wzmacnianie odporności i gotowości uczniów do dzielenia się pomysłami na forum bez względu na potencjalną krytykę członków grupy).
- poszanowaniu godności dziecka; zapewnienie dziecku przyjaznych, bezpiecznych i zdrowych warunków do nauki i za ba wy poprzez odpowiednią adaptację dziecka wchodzącego do szkoły monitorowanie procesów emocjonalnych uczniów, w tym rozumienia i kontroli emocji, sprawczości, radzenia sobie z trudnościami.

Profil kompetencyjny ucznia

WIEDZA

- zna podstawowe zasady komunikowania się z dorosłymi i rówieśnikami;
- wie, na czym polega praca zespołowa;
- dostrzega – poprzez doświadczanie pozytywnych skutków w klasie - znaczenie pracy zespołowej, kreatywności i innowacyjności w odniesieniu do samego siebie oraz grupy, w której pracuje;
- wie, do kogo może się zwrócić w szkole, kiedy potrzebuje wsparcia w zakresie wdrażania swoich pomysłów i radzenia sobie z konfliktami.

UMIEJĘTNOŚCI

- potrafi wspólnie ustalić zasady współpracy oraz stara się ich przestrzegać;
- współpracuje z innymi w zabawie, w nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych;
- komunikuje grupie – zachęcany/a przez nauczyciela - w jasny sposób swoje potrzeby, odczucia, oczekiwania i spostrzeżenia;
- dostrzega własne przeszkody ograniczające włączenie się w pracę zespołową i próbuje – przy pomocy wychowawcy/rodziców je pokonywać;
- podejmuje – przy pomocy nauczyciela – próby realizacji własnych pomysłów i wdrażania ich w działanie oraz rozwiązywania prostych problemów ;
- podejmuje próby uczenia się od innych i we współpracy z innymi;
- podejmuje próby radzenia sobie z trudnościami podczas realizacji własnych pomysłów i pracy zespołu;
- podejmuje próby refleksji swoje zachowania w obszarze pracy zespołowej oraz realizacji własnych pomysłów czy strategii.

POSTAWY

- jest świadomy przynależności do grupy (klasa/szkoła, grupa rówieśnicza, rodzina);
- jest gotowy do zgodnego współdziałania z rówieśnikami i dorosłymi;
- jest zmotywowany – przy wsparciu nauczyciela - do podjęcia próby formułowania (kreatywność) i wdrażania (innowacyjność) własnych pomysłów w różnych obszarach (indywidualnie i zespołowo);
- jest gotowy dzielić się swoimi pomysłami z innymi oraz podejmować próby realizowania własnych pomysłów.

Profil kompetencyjny nauczyciela³

WIEDZA

- wie, w jakich aktach prawnych określony jest obowiązek oraz zalecane warunki kształtowania postaw innowacyjności, kreatywności, pracy zespołowej w szkole;
- wie, w jakich działaniach i zachowaniach przejawia się innowacyjność, kreatywność i praca zespołowa uczniów na I etapie edukacyjnym;
- zna strategie, metody i formy nauczania i wychowania, które prowadzą do kształtowania postaw innowacyjności, kreatywności, pracy zespołowej na I etapie edukacyjnym;
- zna różnorodne strategie, metody i formy oceniania służące kształtowaniu postaw innowacyjności, kreatywności, pracy zespołowej (ocenianie kształtujące: cele lekcji, pytania kluczowe, informacja zwrotna, samoocena, ocena koleżeńska) na I etapie edukacyjnym;
- zna i rozumie potrzeby rozwojowe ucznia na I etapie edukacyjnym oraz metody i formy kształtowania postaw adekwatne do tego etapu.

UMIEJĘTNOŚCI

- tworzy efektywne warunki do kształtowania postaw innowacyjności, kreatywności, pracy zespołowej w ramach lekcji, zajęć pozalekcyjnych, zajęć poza murami szkoły – w pracy dydaktycznej oraz wychowawczej;

³ Oprac. na podstawie Edukacja obywatelska i edukacja na rzecz praw człowieka jako zadanie wszystkich obywateli. Opis kompetencji nauczycielskich i sposobów ich opisania Peter Brett, Pascale Mompoin-Gaillard, Maria Helena Salema, Rada Europy, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2012

- dobiera i stosuje strategie i metody nauczania, które prowadzą do modelowania postaw innowacyjności, kreatywności, pracy zespołowej u uczniów zarówno podczas lekcji przedmiotowych, jak i w innych sytuacjach edukacyjnych i wychowawczych;
- ustanawia we współpracy ze wszystkim grupami (rodzice-uczniowie-nauczyciele) jasne zasady zachowania, umożliwiające tworzenie atmosfery zaufania, otwartości i wzajemnego szacunku i sam konsekwentnie ich przestrzega;
- stosuje różnorodne formy oceniania, w tym informację zwrotną, samoocenę i ocenę koleżeńską, w celu określania i doceniania postępów ucznia oraz tworzenia kultury uczenia się;
- podejmuje współpracę z różnymi osobami, instytucjami, organizacjami na rzecz kształtowania postawy innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej korzysta z różnorodnych źródeł informacji w poszukiwaniu partnerów w kształtowaniu tych postaw;
- korzysta z różnorodnych źródeł informacji, służących własnemu rozwojowi i inicjowaniu działań uczniów na rzecz ich wychowania i kształtowania postaw;
- poszukuje partnerów do współpracy przy działaniach, służących kształtowaniu postaw uczniów.

POSTAWY

- jest gotów do kompleksowego (poznawczego i osobowościowego) wspierania uczniów w kształtowaniu właściwych postaw;
- dostrzega potrzebę kształtowania postaw i ich znaczenie na proces uczenia i powodzenie uczniów w dorosłym życiu;
- angażuje się w tworzenie w klasie i szkole atmosfery zaufania, otwartości i wzajemnego szacunku;
- w pracy z uczniami, nauczycielami i rodzicami wykazuje się postawą otwartości i gotowości współpracy w celu wspierania rozwoju dziecka;

- jest gotów do stosowania różnych strategii i metod służących kształtowaniu kompetencji innowacyjności, kreatywności, pracy zespołowe wśród uczniów,
- jest gotów poddawać weryfikacji przebieg i efekty swojej pracy oraz wyciągać wnioski służące dalszemu doskonaleniu w zakresie kształtowania kompetencji matematyczno-przyrodniczych uczniów.

Adresaci szkoleń

Pracownicy placówek doskonalenia nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych, bibliotek pedagogicznych, doradcy metodyczni oraz trenerzy oświaty

Cel ogólny

Przygotowanie do procesowego wspomaganie szkół w obszarach związanych z kształceniem kompetencji kluczowych uczniów.

Cele szczegółowe szkolenia

Uczestnik:

- charakteryzuje kompetencje kluczowe, rozumie ich rolę i znaczenie w procesie uczenia się przez całe życie oraz przygotowaniu uczniów do życia społecznego i funkcjonowania w dorosłym życiu;
- rozumie potrzebę kształtowania postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej i wpływ procesu uczenia się/nauczania na I etapie edukacyjnym na ich kształtowanie;
- zna metody, służące kształtowaniu postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej i warunki sprzyjające ich wykorzystaniu na I etapie edukacyjnym;

- zna założenia kompleksowego wspomaganie szkół i zadania instytucji systemu wspomaganie;
- prowadzi wspomaganie szkoły/przedszkola w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, wykorzystując wiedzę na temat metod i technik uczenia się/nauczania;
- organizuje pracę zespołową nauczycieli w celu kształtowania kompetencji kluczowych uczniów; określa swój potencjał zawodowy oraz planuje dalszy rozwój w roli prowadzącej wspomaganie szkół/przedszkoli.

Tematy moduły

- I. Wspomaganie pracy szkoły – wprowadzenie do szkolenia
- II. Rozwój kompetencji kluczowych w procesie edukacji
- III. Proces uczenia się a rozwój kompetencji kluczowych
- IV. Postawy innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej – jak je kształtować.
- V. Postawy - praca zespołowa uczniów na I etapie edukacyjnym
- VI. Postawy – kreatywność uczniów na I etapie edukacyjnym
- VII. Postawy – innowacyjność uczniów na I etapie edukacyjnym
- VIII. Wspomaganie szkoły w kształtowaniu postaw pracy zespołowej, kreatywności i innowacyjności uczniów
- IX. Planowanie rozwoju zawodowego uczestników szkolenia w zakresie wspomaganie szkół.

Forma realizacji

Szkolenie blended learning

Czas trwania zajęć

Część stacjonarna – ok. 70 godzin dydaktycznych, część e-learningowa – ok. 20 godzin

Liczebność grupy szkoleniowej

Około 20 osób

TREŚCI SZKOLENIA:

Moduł I. Wspomaganie pracy szkoły – wprowadzenie do szkolenia

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- zna założenia kompleksowego wspomagania szkół i zadania instytucji systemu oświaty, odpowiedzialne za wspieranie szkół;
- wskazuje główne zadania osób zaangażowanych w proces wspomagania szkoły: specjaliści do spraw wspomagania, ekspertów, dyrektora szkoły, nauczycieli;
- wie, na czym polega zadanie uczestników szkolenia związane z organizacją i prowadzeniem wspomagania trzech szkół/przedszkoli w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów.

Szczegółowe treści

- Założenia kompleksowego wspomagania szkół/przedszkoli.

- Etapy procesu wspomaganie szkół/przedszkoli: diagnoza pracy szkoły, planowanie i realizacja działań służących poprawie jakości pracy szkoły, ocena procesu i efektów wspomaganie.
- Zasady działania sieci współpracy i samokształcenie.
- Zadania placówek doskonalenie nauczycieli, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz bibliotek pedagogicznych w zakresie wspomaganie szkół/przedszkoli.
- Wymagania państwa wobec szkół i placówek oświatowych jako kierunek doskonalenie pracy szkoły w zakresie kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów.
- Znaczenie ewaluacji pracy szkoły (zewnętrznej i wewnętrznej) w diagnozie pracy szkoły.
- Zadania osób zaangażowanych w proces wspomaganie: specjaliści ds. wspomaganie; dyrektora szkoły, nauczycieli.
- Charakterystyka zadania uczestników szkolenie, polegające na wspomaganie trzech szkół/przedszkoli w zakresie kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów.

Zasoby edukacyjne:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 199)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 369).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 listopada 2009 w sprawie placówek doskonalenie nauczycieli (Dz. U. nr 200 poz. 1537 z póź. zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2014 r. poz. 191)

- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2010 r. nr 80, poz. 526, z późn. zm.) oraz przepisy wykonawcze do wymienionych ustaw
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2015 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz.U. 2015 poz. 1270)
- Hajdukiewicz M, Wysocka J. (red.): Nauczyciel w szkole uczącej się. Informacje o nowym systemie wspomagania Warszawa 2015 Ośrodek Rozwoju Edukacji
- Więcej informacji dotyczących wspomagania szkół: www.ore.edu.pl/wspomaganie-pracy-szkol-i-przedszkoli

Zalecane metody i techniki pracy

Metody podawcze: prezentacja, wykład, film

Metody warsztatowe: World Café, Jigsaw, analiza studium przypadku

Moduł II. Rozwój kompetencji kluczowych w procesie edukacji

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- rozumie pojęcie kompetencji;
- potrafi zdefiniować kompetencje kluczowe zgodnie z „Zaleceniami Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie”;
- rozumie znaczenie kompetencji kluczowych dla przygotowania dzieci i młodzieży do dorosłego życia i funkcjonowania na rynku pracy;

- potrafi analizować zapisy prawa oświatowego, które regulują kwestie związane z rozwijaniem kompetencji kluczowych uczniów;
- rozumie znaczenie ponadprzedmiotowego i interdyscyplinarnego charakteru kompetencji kluczowych;
- potrafi opisać rolę szkoły w kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów.

Szczegółowe treści

- Kompetencja rozumiana jako wiedza, umiejętności i postawy.
- Kompetencje kluczowe w Zaleceniu Parlamentu Europejskiego – definicje.
- Społeczne i cywilizacyjne przyczyny ustanowienia kompetencji kluczowych istotnych w procesie uczenia się przez całe życie.
- Kompetencje kluczowe a rozwój dziecka.
- Wpływ kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży na ich sprawne funkcjonowanie w dorosłym życiu i na rynku pracy.
- Kompetencje kluczowe w zapisach podstawy programowej oraz wymaganiach państwa wobec szkół i placówek.
- Ponadprzedmiotowy charakter umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego.
- Rola różnych podmiotów środowiska szkolnego w kształtowaniu kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży.
- Zadania osoby wspomagającej szkołę w procesie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów.

Zasoby edukacyjne

- Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U. L 394 z 30.12.2006).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2014 poz. 803)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 czerwca 2016 r. zmieniające rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. 2014 poz. 803)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. 2015 poz. 1214).
- Rozwijanie kompetencji kluczowych w szkołach w Europie. Wyzwania i możliwości tworzenia polityki edukacyjnej Raport Eurydice [on-line] Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej [dostęp 30.08.2016]
http://eacea.ec.europa.eu/Education/eurydice/documents/thematic_reports/145PL.pdf

Zalecane metody i techniki pracy

Metody podawcze: wykład, prezentacja

Metody warsztatowe: analiza dokumentów, dyskusja, quiz, JIGSAW

Moduł III. Uczenie się a rozwój kompetencji kluczowych

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- wie, jak przebiega proces uczenia się,
- określa czynniki wpływające na efektywność procesu uczenia się wynikające z najnowszej wiedzy i badań,

- rozumie znaczenie relacji między uczniem a nauczycielem w procesie uczenia się,
- wie jak organizować pracę szkoły, aby sprzyjała ona procesom uczenia się,
- dostrzega związek procesu uczenia się z kształtowaniem kompetencji kluczowych uczniów,
- dostrzega znaczenie wiedzy na temat uczenia się w procesowym wspomaganie szkół.

Szczegółowe treści

- Przebieg procesu uczenia się:
 - etapy procesu uczenia się – od nieświadomej niekompetencji do nieświadomej kompetencji,
 - poziomy taksonomiczne wg. B. Blooma jako konieczna droga w procesie uczenia się.
- Czynniki wpływające na proces uczenia się:
 - podmiotowość ucznia w procesie uczenia się,
 - znajomość własnego stylu uczenia się (metapoznanie),
 - integrowanie wiedzy (nowej z dotychczas posiadaną, wiedzy z różnych dziedzin), hierarchiczne porządkowanie wiedzy,
 - praktyczne wykorzystywanie zdobywanej wiedzy i umiejętności w szkole i codziennym życiu,
 - wpływ motywacji i emocji na przebieg procesu uczenia się,
 - możliwości i ograniczenia ludzkich zdolności do przyswajania informacji.
- Środowiska edukacyjne sprzyjające uczeniu się:
 - relacje nauczyciel uczeń,
 - praca zespołowa,
 - metody pracy nauczyciela,
 - indywidualizacja nauczania,

- organizacja przestrzeni szkolnej.
- Proces uczenia się drogą do kształtowania i rozwijania kompetencji kluczowych uczniów:
- wiedza o przebiegu procesu uczenia się jako podstawa do budowania skutecznej diagnozy pracy szkoły,
- monitorowanie procesu uczenia się jako istotny element wdrażania zmian służących kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów.

Zasoby edukacyjne

- Dumont H., Istanc D. Benavides F.: Istota uczenia się Warszawa, Wolters Kluwers, 2013
- Marzano R. J.: Sztuka i teoria skutecznego nauczania, Warszawa, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2012
- Okoń W.: Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej, Warszawa 1998
- Hattie J.: Widoczne uczenie się dla nauczycieli, Warszawa, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015
- Ligęza A., Franczak J.: Jak analizuje się wyniki egzaminów zewnętrznych w polskich szkołach? Raport z wyników ewaluacji zewnętrznej [online], System Ewaluacji Oświaty www.npseo.pl/action/start/227 [dostęp: 14.09.2016]
- Borek A., Domaradzka B.: Dobrze zorganizowana aktywność i bierność [online]., System Ewaluacji Oświaty www.npseo.pl/action/start/227 [dostęp: 14.09.2016]
- Swat-Pawlicka M., Pawlicki O. , Analiza niektórych danych w związku z wymaganiem Uczniowie są aktywni, System Ewaluacji Oświaty, www.npseo.pl/action/start/227 [dostęp: 14.09.2016]
- Tędziągolska M., W Jaki sposób szkoła mówi, że warto się uczyć? , System Ewaluacji Oświaty, www.npseo.pl/action/start/227 [dostęp: 14.09.2016]
- Rosenberg M., Porozumienia bez przemocy, Wydawnictwo Czarna Owca 2007.

Zalecane metody i techniki pracy:

Metody podawcze: prezentacja, wykład.

Metody warsztatowe: praca nad zagadnieniem etapów procesu uczenia się, 5Q.

Moduł IV. Postawy innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej – jak je kształtować.

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- Charakteryzuje postawy innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej adekwatnie do potrzeby rozwojowych uczniów I etapu edukacyjnego.
- Rozumie znaczenie postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej kształtowanych na I etapie edukacyjnym w procesie edukacji szkolnej i w dorosłym życiu.
- Wskazuje zadania szkoły związane z wychowaniem i kształtowaniem postaw u dzieci w wieku wczesnoszkolnym.
- Wskazuje obszary pracy szkoły, w ramach których są kształtowane postawy uczniów na I etapie edukacyjnym.
- W oparciu o zapisy prawa: podstawę programową kształcenia ogólnego, wymagania państwa wobec szkół i placówek oraz przepisy dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej wskazuje kierunki działań na rzecz kształtowania postaw pracy zespołowej, kreatywności i innowacyjności na I etapie edukacyjnym.
- Wskazuje kompetencje nauczycieli, które są szczególnie istotne dla kształtowania u uczniów w wieku wczesnoszkolnym postaw kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej.

Szczegółowe treści:

- Definicja pojęcia postawy
- Praca zespołowa, kreatywność i innowacyjność jako składowe kompetencji społeczno-obywatelskich, inicjatywności i przedsiębiorczości oraz świadomości i ekspresji kulturalnej.
- Potrzeby rozwojowe uczniów I etapu edukacyjnego m.in.
 - potrzeba bezpieczeństwa związana z podejmowaniem nowych ról
 - rozwijanie postaw wobec grupy rówieśników;
 - uznanie i kształtowanie poczucia własnej wartości
 - nabywanie umiejętności uczenia się oraz zasad ich kształtowania
- Zadania szkoły w zakresie kształtowania postaw w oparciu o zapisy prawa min: podstawy programowej kształcenia ogólnego, wymagania państwa wobec szkół i placówek, organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz dokumenty wewnętrzne (m.in koncepcja pracy szkoły, program wychowawczy, program profilaktyki, wyniki ewaluacji wewnętrznej).
- Profil ucznia/profil nauczyciela jako kierunki rozwoju szkoły w zakresie wychowania i kształtowania postaw.
- Obszary pracy szkoły istotne dla kształtowania postaw uczniów w wieku wczesnoszkolnym:
 - organizacja przestrzeni edukacyjnej,
 - organizacja procesów edukacyjnych w zróżnicowanej klasie,
 - nauczanie zintegrowane,
 - ocenianie wspierające,
 - atmosfera w szkole,
 - współpraca nauczycieli i rodziców,

- wsparcie zespołu wychowawczo-pedagogicznego;
- organizacja opieki nad dziećmi poza zajęciami – świetlica,
- współpraca pomiędzy nauczycielami edukacji wczesnoszkolnej a innymi osobami uczestniczącymi w procesie edukacyjnych dzieci w klasach I-III.
- Sposoby kształtowania postaw na I etapie edukacyjnym np.:
 - metoda modelowania,
 - kary i nagrody,
 - metoda perswazji,
 - metody zadaniowe,
 - dyskutowanie i wyjaśnianie,
 - inspirowanie i stymulowanie aktywności dziecka,
 - wyrażanie aprobaty i dezaprobaty.
- Wskaźniki świadczące o potrzebie szkoły w zakresie wychowania i kształtowania postaw w odniesieniu do wyników badań nad strategiami skutecznego uczenia się:
 - formy i sposoby stosowane przez nauczycieli w kształtowaniu postaw i norm społecznych wśród uczniów (np. rozpoznanie aktualnych potrzeb rozwojowych oraz diagnoza umiejętności, organizacja okresu adaptacyjnego oraz dbałość o relacje w klasie, określanie norm i zasad społecznych, budowanie dyscypliny w klasie, modelowanie zachowań uczniów w sytuacji uczenia się);

- formy i sposoby pracy z rodzicami związane z rozwijaniem ich umiejętności wychowawczych wzmocniających wprowadzanie przyjętych w szkole postaw i norm społecznych (np. włączenie we współdecydowanie o wprowadzanych normach i zasadach, bieżące informowanie rodziców o zachowaniu dzieci, ocena kształtująca);
- formy i sposoby pracy z nauczycielami nad samodoskonaleniem się w kierunku nabywania umiejętności w zakresie skutecznego kształcenia i wdrażania wśród uczniów pożądanych postaw i norm społecznych (np. orientacja na rozwój dziecka, praca nauczycieli w zespołach).

Zasoby edukacyjne

- Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (Dz.U. L 394 z 30.12.2006).
- Polska rama kwalifikacji. Poradnik użytkownika [online] Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa Dostępny w Internecie; [dostęp 25.06.2016]
http://www.kwalifikacje.edu.pl/images/download/Publikacje/Polska_Rama_Kwalifikacji_Poradnik_uzytkownika.pdf
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 czerwca 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. 2016, poz. 895)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. 2015 poz. 1214).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. Uz 2001r.Nr 61, poz. 624,z późn. zm.).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1487)
- Brzezińska A.I (red) Niezbędnik Dobrego Nauczyciela. Seria I. Rozwój dziecka Wczesny wiek szkolny [online] Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2012 Dostępny w Internecie [dostęp 19.06.16]
http://eduentuzjasci.pl/images/stories/publikacje/NDN/rozwoj/NDN_Rozwoj_dziecka_3_Wczesny_wiek_szkolny.pdf
- Brzezińska A.I (red) Niezbędnik Dobrego Nauczyciela. Seria 2. Opieka i wychowanie. Wczesny wiek szkolny [online] Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2012 Dostępny w Internecie [dostęp 19.06.16]
http://eduentuzjasci.pl/images/stories/publikacje/NDN/opieka/NDN_Opieka_i_wychowanie_3_Wczesny_wiek_szkolny.pdf
- Brzezińska A.I (red) Niezbędnik Dobrego Nauczyciela. Seria 3. Edukacja wczesnoszkolna [online] Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2014 Dostępny w Internecie [dostęp 19.06.16]
http://eduentuzjasci.pl/images/stories/publikacje/NDN/edukacja/NDN_Edukacja_3_Wczesny_wiek_szkolny.pdf
- Brzezińska A.I, Appelt K., Jabłoński S., Wojciechowska J., Ziółkowska B: Sześciolatki w szkole: edukacja i pomoc [online], Fundacja Humaniora Poznań 2014 Dostępny w Internecie [dostęp 18.06.16] <http://ko.poznan.pl/pub/ftp/komunikaty/6-latki2.pdf>
- Wojciszke B Człowiek wśród ludzi, Warszawa 2012 Wyd. Żak
- Schaffer H.R.: Psychologia dziecka, Warszawa, PWN 2005
- Konarzewski K.: Podstawy teorii oddziaływań wychowawczych, PWN, Warszawa 1982
- Stec J., Normy społeczne i postawy w szkole – nasz pomysł na ich kształtowanie [online] System Ewaluacji Oświaty Dostępny w Internecie [dostęp 14.06.2016] www.npseo.pl/data/various/files/stec.pdf

- Bałachowicz J.: Style działań edukacyjnych. Nauczyciel klas początkowych. Między uprzedmiotowieniem a podmiotowością, Warszawa, Wyd. Comandor 2009
- Sterna D. (red): Oceniam, ucząc. Poradnik dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, Warszawa, Centrum Edukacji Obywatelskiej 2015
- Hattie J.: Widoczne uczenie się dla nauczycieli, Warszawa, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2015

Zalecane metody i techniki pracy

Metody podawcze: wykład, prezentacja

Metody warsztatowe: JIGSAW, analiza dokumentów, praca w małych grupach, mapa mentalna, design thinking, śnieżna kula, wirujące plakaty.

Moduł V. Kształtowanie postaw – praca zespołowa uczniów na I etapie edukacyjnym

Cele operacyjne

Uczestnik:

- Wyjaśnia znaczenie pracy zespołowej w wymiarze jednostkowym i społecznym oraz określa standardy uczenia się we współpracy dzieci na I etapie edukacyjnym
- Zna czynniki wpływające na kształtowanie gotowości i umiejętności pracy zespołowej, w tym stanowiące bariery rozwoju tej postawy u uczniów w wieku wczesnoszkolnym
- Wie, jak organizować pracę zespołową uczniów w szkole na I etapie edukacyjnym

- Zna strategie, metody i techniki kształtowania gotowości i umiejętności pracy zespołowej u uczniów adekwatne do możliwości dziecka i jego potrzeb rozwojowych.
- Wie po czym poznać potrzeby szkoły i nauczycieli w zakresie kształtowania gotowości i umiejętności pracy zespołowej dzieci w wieku wczesnoszkolnym
- Wykorzystuje wiedzę na temat kształtowania gotowości i umiejętności pracy zespołowej uczniów w procesie wspomaganie szkół

Szczegółowe treści

- Na czym polega praca zespołowa w kontekście rozwoju uczniów na I etapie edukacyjnym.
- Co wpływa na kształtowanie gotowości i umiejętności pracy zespołowej uczniów na I etapie edukacyjnym – m.in. potrzeby rozwojowe dziecka, rola środowiska szkolnego i domowego, rola nauczyciela.
- Bariery pracy zespołowej ze szczególnym uwzględnieniem:
 - procesów rozwojowych uczniów na I etapie edukacyjnym (potrzeba bezpieczeństwa w nowej sytuacji, potrzeba uznania, relacje z uczestnikami),
 - specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów,
 - kultury mentalnej i organizacyjnej danej szkoły.
- Jak organizować pracę zespołową uczniów w procesach edukacyjnych realizowanych w szkole na I etapie edukacyjnym:
 - rozpoznanie aktualnych potrzeb rozwojowych dziecka i diagnoza podstawowych umiejętności każdego dziecka;

- prowadzenie procesu integracji i budowania społeczności klasowej (poznawanie klasy – sposoby zbierania informacji o klasie; tworzenie zespołów z uwzględnieniem znajomości teorii procesów grupowych oraz możliwości dzieci, pomoce dydaktyczne; ćwiczenia na integrację i budowanie grupy);
- organizacja przestrzeni edukacyjnej sprzyjającej uczeniu się we współpracy (ustawienia ławek);
- organizacja pracy zespołowej poza klasą (miniprojekty na zajęciach dodatkowych, organizacja pracy świetlicy)
- relacje z otoczeniem szkoły (współpraca nauczycieli z wychowawcami świetlic, nauczycielami przedmiotów, zespołem wychowawczym szkoły, rodzicami)
- Strategie, metody i techniki stosowane na zajęciach np.:
 - strategie –nauczanie zintegrowane, ocenianie kształtujące/wspierające, uczenie we współpracy,
 - metody i techniki - praca w parach, zadania w małych grupach, miniprojekty edukacyjne; gry i zabawy edukacyjne, lekcje w terenie, techniki komunikacyjne, problemowe nauczanie.
- Jakie korzyści wynosi uczeń i szkoła dzięki wykształconej gotowości i umiejętności pracy zespołowej na I etapie kształcenia oraz w kolejnych etapach m.in.:

Uczeń

- zaspokojenie potrzeby przynależności do grupy; budowanie więzi między uczniami, uczniami i nauczycielami;
- budowanie poczucia własnej wartości; łagodzenie napięć emocjonalnych związanych z nowym etapem edukacyjnym;
- nauka współdziałania, umiejętności przyjmowania i wydawania opinii; przyspieszenie realizacji zadań oraz zwiększenie szans na ich powodzenie;
- zwiększenie zaangażowania w obowiązki szkolne;
- nauka przestrzegania norm społecznych oraz samokontroli;

- uczenie się we współpracy a podwyższenie wyników nauczania.

Szkoła

- budowanie pozytywnej atmosfery szkoły; wpływ na samopoczucie uczniów; wzrost poziomu zaufania pomiędzy członkami szkolnej społeczności;
- zwiększona efektywność wychowawcza, poprzez rozwijanie umiejętności i postaw korzystnych z wychowawczego punktu widzenia;
- ustanowienie zestawu nieformalnych wartości i norm etycznych wspólnych dla członków klasy/szkoły umożliwiających im skuteczne współdziałanie;
- Po czym poznajemy, czy szkoła kształtuje umiejętności pracy zespołowej i gotowości do współpracy
- Przykłady zastosowania wiedzy nt. pracy zespołowej uczniów w procesie diagnozy i planowania pracy szkoły w obszarach związanych z rozwojem kompetencji kluczowych uczniów.

Zasoby edukacyjne

- Smółka P., Kompetencje społeczne. Metody pomiaru i doskonalenia umiejętności interpersonalnych, Oficyna Wolters Kluwer Polska Kraków, 2008.
- Kowalik-Olubińska M. Interakcje społeczne jako kontekst rozwoju poznawczego dziecka [w:] B. Grzeszkiewicz (red.), Dziecko w kontekstach edukacyjnych, Szczecin, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego 2010.
- Okońska-Walkowicz A., Metoda projektów w kreowaniu społecznych i przedsiębiorczych postaw uczniów, www.eakademiaprzyszlosci.pl/pub/files/Wystapienia/Metoda_projektow_w_kreowaniu_spolecznych_i_przedsiębiorczych_postaw_uczniow [online], [dostęp 14.06.2016].

- Mikina A., Zając B. Metoda projektów nie tylko w gimnazjum. Poradnik dla nauczycieli i dyrektorów gimnazjum [online] Warszawa, Ośrodek Rozwoju Edukacji Dostępny w Internecie [dostęp 18.06.2016]
www.bc.ore.edu.pl/Content/404/metoda_projektow_nie_tylo_w_gimnazjum.pdf
- Szkoła współpracy [online], Ministerstwo Edukacji Narodowej Dostępny w Internecie [dostęp 14.06.2016]
<http://szkolawspolpracy.pl/>
- Z małej szkoły w wielki świat, Fundacja Inicjatyw Oświatowych [online], <http://malaszkoła.pl/scenariusze-projektow-edukacyjnych/materialy-do-pobrania-scenariusze> Dostępny w Internecie [dostęp 14.06.2016].
- Tołwińska-Królikowska E., Jurewicz A. Poradnik dla nauczycieli – jak tworzyć szkołę współpracy, [online], Fundacja Inicjatyw Oświatowych Dostępny w Internecie [data dostępu: 14.06.2016]; <http://szkolawspolpracy.pl/poradnik-nauczyciela/standard-iv-modelu-organizacja-przestrzeni-wewnatrz-budynku-szkoly-i-wokol-niego-sprzyja-wspolpracy/jak-organizacja-przestrzeni-wplywa-na-wspolprace-dlaczego-to-jest-wazne/>
- Brzezińska A.: Nauczyciel jako organizator społecznego środowiska uczenia się [w:] Filipiak E.: Rozwijanie zdolności uczenia się, Wydawnictwo Uniwersytetu im. Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2008
- Wiatrak E.: Pozwólmy dzieciom uczyć się, [online] Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2013 Dostępne w Internecie [dostęp 19.06.16] http://biblioteka-krk.ibe.edu.pl/opac_css/doc_num.php?explnum_id=847
- Sterna D. (red): Oceniam, ucząc. Poradnik dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, Warszawa, Centrum Edukacji Obywatelskiej 2015
- Hernik K., Malinowska K. Jak skutecznie współpracować i komunikować się z rodzicami i społecznością lokalną [online] Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2015 Dostępny w Internecie [dostęp 19.06.16]
<http://eduentuzjasci.pl/images/stories/publikacje/ibe-poradnik-wspolpraca-i-komunikacja-rodzice-spolecznosc-lokalna.pdf>

Zalecane metody i techniki pracy

Metody warsztatowe uczenia się we współpracy: czytanie w parach, grupy eksperckie, mind mapping, zespół rozwiązujący problem, zadania w grupach, różne warianty – prezentacje, grupy wsparcia): techniki partycypacyjne.

Moduł VI. Kształtowanie postaw – kreatywność

Cele operacyjne

Uczestnik:

- Wyjaśnia znaczenie postawy kreatywnej w kontekście potrzeb rozwojowych dziecka na I etapie edukacyjnym
- Zna czynniki wpływające na kształtowanie kreatywności, w tym bariery rozwoju tej postawy w uczniach w wieku wczesnoszkolnym.
- Zna strategie, metody i techniki stymulowania kreatywności u dziecka w wieku wczesnoszkolnym .
- Zna metody i techniki stymulowania kreatywności u nauczycieli i wspiera w ich stosowaniu
- Wie po czym poznać potrzeby szkoły i nauczycieli w zakresie kształtowania postawy kreatywności dzieci w wieku wczesnoszkolnym
- Wykorzystuje wiedzę na temat kształtowania kreatywności uczniów w procesie wspomaganie szkół

Szczegółowe treści

- Definicje kreatywności. Poznawcze i osobowościowe wyznaczniki kreatywności i sposoby ich identyfikacji u dziecka w wieku wczesnoszkolnym.

- Czynniki wpływające na kształtowanie kreatywności u dzieci w wieku wczesnoszkolnym (m.in. program uwzględniający indywidualne potrzeby uczniów, metody i formy pracy na lekcji, rola podręczników i środków dydaktycznych stosowanych przez nauczyciela, sposoby monitorowania postępów uczniów).
- Bariery kreatywności i sposoby ich redukcji ze szczególnym uwzględnieniem:
 - procesów rozwojowych uczniów na I etapie edukacyjnym (potrzeba bezpieczeństwa w nowej sytuacji, potrzeba uznania, relacje z uczestnikami),
 - specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów,
 - kultury mentalnej i organizacyjnej danej szkoły.
- Strategie i metody pracy rozwijania kreatywności u uczniów I etapu edukacyjnego np.:
 - wykorzystanie teorii wielorakich inteligencji, konstruowanie problemowych sytuacji uczących
 - stawianie ucznia w sytuacji problemowej oraz motywowanie do podejmowania prób jej rozwiązania,
 - organizowanie uczenia się przez działanie, dociekanie i eksperymentowanie, twórcze działania
 - tworzenie warunków do eksploracji otoczenia,
 - wykorzystywanie zainteresowań ucznia i jego możliwości rozwojowych,

- organizowanie sytuacji społecznego uczenia się
- integracja edukacji polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej, społecznej i artystycznej, pytania kluczowe
- Metody i techniki rozwijania postawy kreatywnej wśród nauczycieli - tribondy, łańcuchy skojarzeń, dziennik zdziwień, transformacje słów, sentencji.
- Korzyści dla funkcjonowania ucznia w środowisku szkolnym wynikające z wykształconej postawy kreatywnej:
 - gotowość do uczenia się (w tym uczenia się na błędach);
 - gotowość do samodzielnego poszukiwania strategii i rozwiązań
 - gotowość do eksploracji oraz refleksji
 - poczucie sprawczości
- Po czym poznajemy, czy szkoła kształtuje postawę kreatywności wśród uczniów.
- Przykłady zastosowania wiedzy nt. kreatywności uczniów w procesie diagnozy i planowania pracy szkoły w obszarach związanych z rozwojem kompetencji kluczowych uczniów.

Zasoby edukacyjne

- Nęcka E. (1995), Proces twórczy i jego ograniczenia, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków
- Boorstin D.J. (2002), Twórcy. Geniusze wyobraźni w dziejach świata, Wydawnictwo Książka i Wiedza, Warszawa.
- Gardner H. (1998), Niepospolite umysły, Wydawnictwo CiS, Wydawnictwo W.A.B., Warszawa

- Chybicka A. (2006), Psychologia twórczości grupowej. Jak moderować zespoły twórcze i zadaniowe, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków
- De Bono E. (1994), Naucz swoje dziecko myśleć, Wydawnictwo PRIMA, Warszawa.
- De Bono E. (1996), Sześć kapeluszy czyli sześć sposobów myślenia, Wydawnictwo MEDIUM, Warszawa.
- Góralski A. (1989), Twórcze rozwiązywanie zadań, Warszawa, PWN.
- Kozłowski W. (2004), Twórcze dziecko w szkole – możliwości rozwoju, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa.
- Popek S., red. (1988), Aktywność twórcza dzieci i młodzieży, WSiP, Warszawa.
- Sajdak A. (2008), Edukacja kreatywna, Wydawnictwo WAM, Kraków
- Krzysztof. J. Szmidt, Pedagogika twórczości, Gdańsk, GWP, 2007
- Krzysztof. J. Szmidt, Trening kreatywności, Gliwice, Wydawnictwo Helion, 2013
- Gmitrowicz D., Jędrzejczak J. (red) Od kreatywności do innowacyjności. Pakiet Edukacyjny Pozaformalnej Akademii Jakości Projektu Część 7 [online] Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa Dostępny w Internecie [dostęp 19.06.16]
<http://czytelnia.frse.org.pl/media/pajp-vii-kreatywnosc.pdf>
- Knopik, T. Czas wolny od nudy. [online] Ośrodek Rozwoju Edukacji 2014 Dostępne w Internecie [dostęp 19.06.16]:www.bc.ore.edu.pl/Content/680/Czas+wolny+od+nudy.pdf

Zalecane metody i techniki pracy

Metody podawcze: prezentacja

Metody warsztatowe: analiza przypadku, dyskusja, burza mózgów, metaplan, tribondy, analogie twórcze, metoda kruszenia, strategie myślenia twórczego, transformacje (znanych myśli, frazeologizmów, słów, pojęć).

Moduł VII. Kształtowanie postaw – innowacyjność na I etapie edukacyjnym

Cele operacyjne

Uczestnik:

- Wyjaśnia znaczenie postawy innowacyjnej w kontekście potrzeb rozwojowych dziecka na I etapie edukacyjnym
- Zna czynniki wpływające na kształtowanie postawy innowacyjności, w tym czynnik stanowiące bariery rozwoju tej postawy wśród dzieci w wieku wczesnoszkolnym.
- Zna i stosuje strategie, metody i techniki stymulowania innowacyjności u dziecka w wieku wczesnoszkolnym.
- Zna metody oraz techniki stymulowania innowacyjności nauczycieli i wspiera w ich stosowaniu
- Wie, po czym poznać potrzeby szkoły i nauczycieli w zakresie kształtowania postawy innowacyjności dzieci w wieku wczesnoszkolnym
- Wykorzystuje wiedzę na temat kształtowania innowacyjności uczniów w procesie wspomagania szkół.

Szczegółowe treści

- Czym jest innowacyjność. Wyznaczniki i sposoby ich identyfikacji w kontekście potrzeb rozwojowych dziecka na I etapie edukacyjnym
- Bariery innowacyjności i sposoby ich redukcji ze szczególnym uwzględnieniem:

- procesów rozwojowych uczniów na I etapie edukacyjnym (potrzeba bezpieczeństwa w nowej sytuacji, potrzeba uznania, relacje z uczestnikami),
- specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów,
- kultury mentalnej i organizacyjnej danej szkoły.
- Strategie sprzyjające kształtowaniu i rozwijaniu postawy innowacyjności (innowacyjnego myślenia) u uczniów wieku wczesnoszkolnym np.:
 - uczenie przez doświadczenia i eksperymentowaniem ,
 - wycofywanie wsparcia aż do osiągnięcia przez dziecko pełnej autonomii w działaniu,
 - wykorzystanie aktualnie rozwijających się procesów poznawczych dziecka,
 - stwarzanie warunków do eksploracji środowiska,
 - stwarzanie warunków do popełniania błędów – ocenianie kształtujące
- Metody i techniki wspierające i stymulujące rozwój innowacyjnego myślenia u dzieci:
 - pytania kluczowe, dyskusja w parach nad zadaniem pytaniem,
 - burza mózgów czyli spontaniczne przedstawianie rozwiązań wybranego problemu,
 - mapy skojarzeń – zadaniem dzieci jest przedstawienie skojarzeń, które wiążą się z wybranym przedmiotem lub obrazkiem,
 - analogie symboliczne – szukanie symboli dla zobrazowania zjawisk, uczuć, nastrojów,
 - drama - zabawa polega na stworzeniu fikcyjnej sytuacji, w trakcie której dzieci mają możliwość zdobycia nowych doświadczeń, umiejętności oraz dokonania własnych wyborów,
 - kreatywne rysowanie.
- Metody i techniki rozwijania postaw innowacyjności nauczycieli (myślenie pytajne, listy atrybutów, katalog potrzeb, indywidualne plany działania, macierze ryzyka).

- Jak przekonać do rozwijania innowacyjności? Praktyczne korzyści kształtowania postawy kreatywnej dla ucznia, szkoły i społeczeństwa:
 - uczenie się skutecznego działania,
 - kształtowanie otwartości na nowe wyzwania,
 - rozwijanie poczucia pewności („jestem zdolny do...”),
 - rozwijanie umiejętności adaptacji (przystosowania się do nowych warunków/otoczenia)
- Po czym poznajemy, czy szkoła kształtuje postawę innowacyjności wśród uczniów.
- Przykłady zastosowania wiedzy nt. innowacyjności uczniów w procesie diagnozy i planowania pracy szkoły w obszarach związanych z rozwojem kompetencji kluczowych uczniów.

Zasoby edukacyjne

- Rafał Drozdowski, Anna Zakrzewska, Katarzyna Puchalska, Michał Morchat, Dorota Mroczkowska Wspieranie postaw proinnowacyjnych poprzez wzmacnianie kreatywności jednostki, [online], Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010, <http://www.e-msp.pl/files/74/81/380/9721.pdf>, [dostęp 14.06.2016]
- „Kompetencje przyszłości. Jakich postaw i umiejętności potrzebujemy”, wydawnictwo Kongresu Obywatelskiego, „Wolność i Solidarność” nr 68, [online] <http://www.kongresobywatelski.pl/wp-content/uploads/2016/04/WiS-68.pdf>, [dostęp 26.09.2016]

Zalecane metody i techniki pracy

Metody warsztatowe: praca w małych grupach, JIGSAW, techniki partycypacyjne, śnieżna kula

Moduł VI. Wspomaganie pracy szkoły w kształtowaniu postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- Zna i rozumie pojęcie zmiany
- Zna czynniki warunkujące wprowadzanie zmiany i wykorzystuje je w procesie wspomagania szkół.
- Wspiera szkołę w przeprowadzeniu diagnozy jej pracy w zakresie wychowania i kształtowania postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej uczniów
- Zna metody i narzędzia służące pogłębionej diagnozie i dostosowuje je do obszarów związanych z wychowaniem i kształtowaniem postaw uczniów
- Wyznacza cele i generuje propozycje rozwiązań, które służą wychowaniu i kształtowaniu postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej uczniów
- Monitoruje i ocenia działania wspierające nauczycieli w zakresie wychowania i kształtowania postaw, w tym projektuje i wykorzystuje narzędzia ewaluacyjne służące ocenie działań
- Współpracuje z nauczycielami oraz dyrektorem szkoły przy tworzeniu i realizacji planu wspomagania
- Wie, jakie są typowe reakcje ludzi wobec zmiany oraz zna strategie radzenia sobie z nimi.
- Rozumie rolę i zadania osoby wspomagającej szkołę w rozwoju.

Szczegółowe treści:

- Zmiana jako element rozwoju szkoły. Czym jest zmiana? Typowe reakcje wobec zmiany i sposoby radzenia sobie z nimi.
- Diagnoza pracy szkoły w obszarze kształtowania postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej (etapy diagnozy, źródła informacji, metody i narzędzia).
- Planowanie działań szkoły na rzecz rozwijania postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej (zasady określania celów, metody planowania).
- Realizacja działań szkoły, których celem jest rozwijanie postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej (formy doskonalenia nauczycieli, metody wspierania nauczycieli)
- Wdrażanie innowacji pedagogicznych w szkole :
 - formalne – zgodne z zapisami prawa
 - nieformalne – działania inicjowane i realizowane przez nauczycieli, uczniów, rodziców
 - współpraca rodziców –uczniów-nauczycieli w podejmowaniu innowacji w szkole
- Podsumowanie działań realizowanych w szkołach, których celem jest rozwijanie postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej (metody i narzędzia ewaluacji).
- Rola i zadania osoby wspomagającej pracę szkoły w rozwoju postaw innowacyjności, kreatywności i pracy zespołowej.

Zasoby edukacyjne

- Kotter J.: Gdy góra lodowa topnieje, Helion, Warszawa 2008
- Informacje dotyczące zasad prowadzenia wspomagania szkół wraz z materiałami szkoleniowymi:
www.ore.edu.pl/wspomaganie-pracy-szkol-i-przedszkoli [dostęp 16.09.2016]

- Bridges, W. (2008), Zarządzanie zmianami. Jak maksymalnie skorzystać na procesach przejściowych, Kraków, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Szlęk A. (red.) Pakiet edukacyjny Pozaformalnej Akademii Jakości Projektu Część 5. Analiza potrzeb Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji [online], [dostęp 10.09.2016]. Dostępny w Internecie: http://erasmusplus.org.pl/wp-content/uploads/2014/02/pajp_v_analiza_potrzeb.pdf
- Kordziński.J: Nauczyciel – trener – coach, Wydawnictwo: Wolters Kluwer SA 2013
- Clutterbuck D.: Coaching zespołowy, Rebis 2009
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2011r. (Dz. U. z 2011r., Nr 176, poz. 1051) w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki

Zalecane metody i techniki pracy:

Metody warsztatowe: studium przypadku, mapy myśli i skojarzeń, plakat podsumowujący, kula śnieżna, gwiazda pytań, harmonogram Gantta, droga do celu, analiza SWOT, analiza pola sił, mówiąca ściana, analiza dokumentów, przyczyna przyczyny, strzała Couchingowa, 5Q, technika odwróconego celu, world cafe.

Moduł IX Planowanie rozwoju zawodowego uczestników szkolenia w zakresie wspomaganie szkół

Cele operacyjne

Uczestnik szkolenia:

- Wie, jakie kompetencje powinna mieć osoba odpowiedzialna za wspomaganie szkół.
- określa swoje mocne strony, które wykorzysta wspomagając szkoły.

- identyfikuje swoje deficyty, które utrudnią prowadzenie wspomagani szkół, wyznacza kierunek rozwoju zawodowego i przygotowuje plan działania.

Treści szczegółowe

- Kompetencje potrzebne do prowadzenia procesu wspomagania na czterech etapach:
 - pomoc w diagnozowaniu potrzeb szkoły;
 - ustalenie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia potrzeb szkoły;
 - zaplanowanie form wspomagania i ich realizację;
 - ocenę przebiegu i efektów
- Analiza własnych zasobów i ograniczeń, które mają wpływ na realizację wspomagania:
 - stosunek do wspomagania jako zadania (relacja ja-zadanie)
 - stosunek do innych osób zaangażowanych w proces wspomagania (relacja ja-inni)
 - postrzeganie siebie jako osoby wspomagającej (relacja ja-ja)
- Zasoby zewnętrzne jako wsparcie dla osoby prowadzącej proces wspomaganie;
- Indywidualne cele rozwojowe oraz cele rozwojowe własnej instytucji.
- Plan rozwoju własnego w kontekście zadań stojących przed osobą prowadzącą wspomaganie szkół/przedszkoli

Zasoby edukacyjne

- Boydell T., Leary M., (2006)., Identyfikacja potrzeb szkoleniowych. Kraków: Wolters Kluwer
- Profil kompetencyjny osoby odpowiedzialnej za wspomaganie szkoły (str. 13-17) w: Hajdukiewicz M. (red) Jak wspomagać pracę szkoły? Poradnik dla pracowników instytucji systemu wspomagania. Zeszyt 1. Założenia nowego systemu

doskonalenia nauczycieli [online] Ośrodek Rozwoju Edukacji Dostępny w Internecie [16.09.16]

<http://www.ore.edu.pl/component/phocadownload/category/136-poradnik-metodyczny?download=3318:jak-wspomagac-prace-szkoly-poradnik-dla-pracownikow-instytucji-systemu-wspomagania-zeszyt-1-zalozenia-nowego-systemu-doskonalenia-nauczycieli>

- Materiały szkoleniowe – Letnia Akademia SORE [online] Ośrodek Rozwoju Edukacji Dostępny w Internecie [16.09.16]
<http://doskonaleniewsieci.pl/Upload/Artykuly/SORE%20-%20Wsparcie/las.zip>
- Materiały szkoleniowe – Zimowa Akademia SORE [online] Ośrodek Rozwoju Edukacji Dostępny w Internecie [16.09.16]
<https://doskonaleniewsieci.pl/Upload/Artykuly/zaspa/Zalaczniki.zip>

Zalecane metody i techniki pracy

Metody warsztatowe : praca zespołowa, praca indywidualna (refleksja, autodiagnoza, planowanie), koło diagnostyczne, plan osobistego rozwoju